

FÂSIK NE DEMEK

a. Müslümanların En Önemli ve Büyük İhtiyacı İlimdir

Devirlere göre durumlar değişir. Müslümanların ihtiyaçlarına göre de müslümanlara karşı davranış şekilleri değişir.

Bu devirde İslâm, maalesef mazlum ve mağdur durumdadır. Müslümanların ülkeleri ellerinden alınmıştır, zenginlikleri sömürülmektedir. Geri kalmışlardır, ilerlemek için yaptıkları her hamlede de çelmelenmektedirler. Bir yerde biraz gelişme olursa asker darbe yapar, hemen engeller. İslâm düşmanları her yönden akıllı, güçlü, tedbirli, bilgili olduğu için müslüman ülkelerin kalkınmaması çarelerini de çok güzel bilmekte bulmaktadırlar. İhtilafları alevlendirmektedirler, birbirlerine düşman etmektedirler.

Onun için bu devirde müslümanların en büyük ihtiyacı ilimdir. Müslümanların çok büyük ihtiyacı vardır. Hem dünyevî ilimlere ihtiyacı vardır hem dinî bilgilere ihtiyacı vardır. Onun için fırsat buldu mu müslümanın ilimle

meşgul olması, dininin bazı gerçeklerini öğrenmeye çalışması gerekir.

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz sabah namazından sonra camide oturup işrak vaktine kadar zikretmeyi tavsiye ediyor. Kendisi de yapardı. Kendisinin de âdet-i seniyye-i nebeviyyesi böyleydi.

Bu devirde cemaate ilim lazımdır. Çünkü Fâtiha'yı bile doğru okuyan müslüman azdır. Arapça bilen yoktur. Kur'ân-ı Kerîm'in mânasını baştan sona okumuş olan çok azdır. İslâm'ın özünü bilen, özüne göre hareket eden ârif müslümanlar çok nadir durumdadır. Onun için fırsatı bulduk mu bir şeyler anlatmamız [gerekir]. Bir hadîs-i şerîf bir âyet-i kerîme öğretmeye gayret e. Kendimizin de kişisel olarak bir âyet ezberlemeye bir hadis ezberlemeye çalışmamız lazım gelir. Bu asrın durumu budur. Fırsat olunca fırsatı değerlendirmek lazım.

Büreyde *radıyallahu anh*'ten ve Enes *radıyallahu anh*'ten rivayet edilmiş. İbn Ebi'd-dünyâ, İbn Abdilerr ve bazı başka kaynaklar da mevcut:

b. Fasık Ne Demek?

إِذَا مُدِحَ الْفَاسِقُ غَضِبَ الرَّبُّ وَاهْتَزَّ لِذَلِكَ الْعَرْشُ

İzâ mudiha'l-fâsıku ğazibe'r-rabbu vehtez zeli zâlike'l-arşu.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl ev kemâ kal.

Kısa bir hadîs-i şerîf. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* buyuruyor ki;

İzâ mudiha'l-fâsıku. “Fâsık, zaman övündüğü zaman...”

“Sen arslansın, ağasın paşasın, en iyisin mâşaallah...”

Ama adam fâsık!

Fâsık ne demek?

“Allah’a itaatten ayrılmış, raydan çıkmış, yoldan sapmış, günahkâr, âsi, mücrim” demek.

İzâ mudiha'l-fâsıku ğazibe'r-rabbu.

“Fâsık methedildiği zaman âlemlerin Rabbi Allahu Teâlâ hazretleri gazaba gelir, gazaplanır.”

Allah bu işe kızar. Tabii methedene en çok kızar. Bu olaya kızar ama methedene en çok kızar.

Vehtez zeli zâlike'l-arşu. “Arş-ı Âlâ bu medhten dolayı ve Allah’ın bu medhe

gazaplanmasından dolayı tir tir titrer, titreyişe geçer. Allah'ın arşu Arş-ı Âzam tir tir titrer.”

Neden?

Allah gazaplandı mı çok fena olur. Fâsık methedildiği zaman çok fena olur. Demek ki iyi insanlar azalmış, özü sözü doğru, sâdık insanlar azalmış. Demek ki yağcılar çoğalmış. Demek ki mert insanlar azalmış da bir insanın yanlış yaptığı şeye kalkıp da “Sen yanlış yaptın!” diyemiyor. Dalkavuklar, yağcılar, yalancılar, meddahlar, palavracılar, övücüler çoğalmış.

Ne methediyorsun? Adam fâsık, adam raydan çıkmış, adam günahkâr, adam Allah'ın sözünü dinlemiyor...

Günah işlediği için Allah o adamı sevmiyor, sen ne methediyorsun? Methedecek nesi var?

“Methetmeyelim, ne yapalım hocam?”

Hakkı söyleyeceksin, hakkı tavsiye edeceksin, gerçeği söyleyeceksin! Acı da olsa gerçeği söyleyeceksin! Tabii gerçeği söylemenin, hakkı tavsiye etmenin üslubu vardır, usulü, şekli vardır.

Kadı efendinin bir gözü körse sabahleyin onu gördüğün zaman; “Selamün aleyküm!

Nasılsın kör kadı?” denmez. Çünkü adam kör ama söylendiği, hatırlatıldığı zaman üzülür. O lakapla anılmaktan hoşlanmaz. “Nasılsın kör kadı?” denmez. Usulü var. Selamlaşmanın âdabı vardır, usulü erkânı vardır. Bir insana mevkiine makamına göre muamele yapılır.

Amaç o insanı doğru yola getirmektir, kızdırmak değildir. Adam senin sözünden dolayı kızıp da;

“Sen mü’minsen ben mü’min değilim!..” diye fırttırıp gidecekse [olmaz]. Çünkü bazıları bu işi öyle tarzda söylüyor ki ben yandan bakarken korkuyorum.

Çocuk camiye geliyor. Hacı babalar çocuğa bir kızıyorlar bir bağırıyorlar:

“Otur! Kalk! Git! Dur!..”

c. Din Nasihattır

Çocuğu bir daha yakalarsan yakala, camiye getirebilersen getir!

Ne oluyor?

Cebinde şeker bulundur, Hacı Bayrâm Camii’nin rahmetli imamı gibi çocuğun eline şeker tutuştur. Çocuk sevsin; hocayı sevsin, camiye sevsin...

“Aferin evladım, camiye gelmişsin.”

Hoplayıp zıplıyorsa;

“Evladım, camide böyle hoplanmaz zıplanmaz. Çocuk bahçesine götüreyim seni, orada hopla zıpla. Ama burası Allah’a ibadet yeri, hacı amcalar namaz kılıyor. Şaşırırlar, önünden geçilmez... Al bakalım bu şekerini, afe-rin! Saçların da ne kadar güzel, mâşaallah. Kaça gidiyorsun bakalım?..”

Usul, usulüne göre söylersen o zaman yapar. Ters söylersen inadından; “Yapmayacağım, yapmıyorum işte, var mı diyeceğin?!..” derse o zaman amaç yerine gelmemiş olur. Mü-him olan amacı sağlamak, hizadan çıkmış adamı hizaya getirmek. Doğru sözü dosdoğru söylemek değil.

Sırtına kalası almış, dosdoğru geliyor. Adamın kafasına dank diye çarpıyor. Olmaz.

Kıvır, eğil, dikkat et, kalası vurma... Tamam, dosdoğru kalas taşıyorsun ama küt pat vurmamaya da dikkat etmek lazım.

Doğruyu söyleyecek, nasihat edecek.

Veteve sav bi’l-hakkı veteve sav bi’s-sabr.

Hakkı söyleyecek, sabrı tavsiye edecek. Gerçekçi olacak, nasihat edecek. Mü’min mü’mine karşı hayırhâh olacak.

Aslında “nasihat” kelimesini “karşısına alıp şöyle böyle yap demek” mânasına kullanıyoruz.

Arapça’da anlamı “iyiliğini istemek, ona karşı iyi duygular beslemek” demek.

ed-Dinü en-nasîhatü. “Din nasihattir.”

Nedir?

Öğüt müdür?

Hayır, “öğüt” demek değil. Ona karşı iyi niyet beslemektir, iyi niyetli olmaktır. Bir insan bir insana karşı iyi niyetliyse ensesine tokat şaplatsa bile o adam ona kızmaz.

“Yahu Mehmet! Ben seni çok seviyorum...”

Ensesine bir tokat...

“Canım, ciğerim, nasılsın? Bir aydır seni görmedim...”

Ona kızmaz. Ama sevmeyen bir insan bir fiske dokunsa kavga çıkar. Gardlar alınır, yumruklar burnun ortasına direkt çıkılır.

Neden?

Sevenin sözü batmaz, hareketi batmaz. Sevmeyenin her sözü batar. Onun için önce karşındaki adamı seveceksin, iyiliğini isteyeceksin. Ona karşı iyi duygular besleyeceksin. Ukalalık yapmak değil, alimlik taslamak değil,

kusurunu ortaya çıkartmak değil. Yanlışını millete yaymak, duyurmak değil. İyi niyetli olacaksınız.

İyi niyetliysen dışarıda kenara çekersin:

“Nasılsın, iyi misin, ne var ne yok, işlerin nasıl gidiyor?.. Ben senin namazda şöyle yanlış bir şey yaptığınızı gördüm, şunu düzelt...” dersin, kimse duymaz. Ama;

“Ahmet Efendi, gel buraya!”

“Buyur hocam, ne var ne yok?”

“Sen namaz kılarken şöyle hareket ettin, bu yanlıştı. Bak kazık kadar olmuşsun, yetmiş yaşına gelmişsin, hâlâ bu şeyi öğrenemedin mi?!..” filan dersin adam kıpkırmızı kesilir. Hocaya da kızar camiye de gelmez. Caminin cemaati azalır azalır azalır, sifıra dayanır.

Neden?

Hoca direk gibi konuşuyor.

Doğru söylüyor, doğru söylüyor ama her doğruyu he yerde söylemek doğru değildir.

Abdülaziz [Bekkine] Hocamız *rahmetullahi aleyh* bizden büyük ağabeylere, ihvana anlatmış:

“Siz mürşid-i kâmilleri, evliyâullah büyükleri; müritleri terbiye ederken yetiştirirken

eğitirken sanıyor musunuz ki; ‘Evladım, öyle yapma, böyle yap! Şunu getir, bunu götür!..’ böyle [der]. Hayır, öyle demez. Bazen bir müridin bir hatasını düzeltmek için on sene bekler!”

Tavına gelsin diye bekliyor, fırsat kolluyor:

“Şu adama şu hatasını düzelttireceğim ama şimdi söylesem dinlemez. Vaziyet olgunlaşsın, olgun durum da o zaman [söylerim].

On sene beklermiş! Abdülaziz [Bekkine] Hocaefendi öyle demiş.

Sabra bak, azme bak, usule bak! Bir hatasını düzeltmek için fırsat kolluyor. Düşünüyor düşünüyor:

“Şimdi ben bunu söylesem bu bunu dinlemez. Kafasında kavak yelleri esiyor, dinlemez. Ne yapayım? Fırsat kollayayım da dinleyeceği zaman dinlettireyim.”

Abdülaziz [Bekkine] Hoca’nın anlattığı on sene bekleme hikâyesi şu:

d. Sigara (Tütün) İçmek

Bir alim varmış. Çok alimmiş, çok bilgiliymiş, çok iyiymiş. Güzel, notları 10, 10, 10... Yalnız bir kusuru varmış: Tütün içermiş, tütün

tiryakisiymiş. Uzun çubuğu varmış. Bayağı da bu işi keyifle yaparmış. Mindere otururmuş, çubuğu tütürürmüş. Tütünü kuruturmuş, kıyarmış. Sararmış veya tepermiş. Kav çakmak...Eskiden kibrit yoktu. [Kav]; kuru, sünger gibi bir şey. Odunun içi midir, nereden çıkar onu bilmiyorum. Onu ceplerinde taşıyorlar. Yanınca sonra sigarayı oraya dayarlar, oradan tütürürler. Kibrit filan sonradan çıktı.

Çakacaksın, alev çıkacak veya çakmağa bir tane [basacaksın], alev çıkaracak. Bunlar yirmibirinci yüzyılın, adamları zehirlemek için yaptıkları teknik kolaylıklar. Hayırına değil, adamları zehirlemek.

O da sigara içermiş. Müthiş sigara, tütün tiryakisi.

Tütün; Türkçe bir kelimedir, tütmekten geliyor.

Dumanı tütür babam tütür. Dumanı tütürmekten geliyor.

Dört mezhebe göre tütün içmek doğru değil. Ya haram -bazıları haram demiş- ya da bazıları mekruh demiş. Ama haram tarafları var: Sıhhate zararlı olduğu için haram, israf olduğu

için haram bir de mükeyyafâttan olduğu için haram!

Zararlı bir şey! İçinizde sigara içen varsa karışmıyorum, ben hikâye anlatıyorum. Amacım sigara içenleri tenkit etmek değil. Laf öyle geldi, ne yapayım!.. Hikâyeyi anlatırken karşıma bu geldi.

Adam çok alim, çok iyiliksever, çok müslüman, çok müttakî ama sigara içiyor! Zenginmiş, konağı varmış. Kapılarını ardına kadar açarmış. Talebeler gelirmiş, ders okuturmuş. Herkes dersine bayılırmış. Fevkalade tatlı dilli, geniş bilgili bir alim. Ama velakin tütünden de vazgeçmezmiş, tütürürmüş. Tütünü tütürürmüş. Uzun çubuğu vs. varmış. Onun içini kurumlarını temizlemek için harbisi, silme teşkilatı vs.

Çünkü zifir olur, tütünün borusu zifir olur, tıkanır. Ciğerler de böyle tıkanıyor. Benim maksadım tenkit etmek değil, gerçekleri söylüyorum.

Sonra bazıları beni dinliyor dinliyor, kıs kıs gülüyor.

O devirde de bir genç mürşid-i kâmil varmış. Evliyâdan ama yaşı küçük. Bu alim hocae-fendinin yaşı büyük, 60-70; o da 30-40.

Allah Allah, bu tütün içiyor. Kötü örnek oluyor. Ondan görerek başkaları da “Alim, bir mahsur görmüyor!” diye tütün içer. Talebesi de çok.

Bir gün talebe gibi dersine gitmiş. O kusuru düzeltecek ya, fırsat kolluyor. İyi niyetli, ayıbını ortaya çıkartmak istemiyor ama düzeltmek istiyor. Sıhhatine zararlı, mekruh, haram!

Bir gün demiş ki;

“Hocam! Dersin dışında bir de bu tütünün hükmü hakkında biraz bize bilgi verir misiniz aydınlatır mısınız? Bu tütün nedir, ne zaman çıkmış? Kimisi doğru diyor kimisi yanlış diyor, ne dersiniz?..”

Talebeler hemen vaziyeti çakmışlar, buna bakmışlar:

“Sus, yapma, kaç! Bilmediğin konulara girme!..”

Hepsi bunun üstüne yüklenmişler.

Alim de bir şey dememiş ama tütünü tüt-türmeye devam ediyor.O, konuyu açacaktı. Alim; “İşte bazıları mekruh demiş bazıları câiz demiş...” filan derken; “Biz de bunu yapıyoruz, içmesek iyi ama alışmışız...” filan diyecekti.

O da; “Aman hocam...” filan diyecek, bir noktaya gelecekti. Ama talebeler komamışlar ki!.. Hocalarını savunmak için hepsi birden bunun üstüne çullanmışlar.

Bakmış ki burada bu durum olmayacak, susmuş. Ama o alimin o kusurunun olmasını istemiyor. Çünkü adam iyi, adam cömert, adam talebelere bakıyor, öğretiyor. Fakirlerine para veriyor, konağı var, parası var, aklı fikri var...

Seneler senesi adam takip etmiş.

Tabii başka işler de yapmış....

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

5 Şa'bân 1420 / 14.11.1999

[Bütün DİĞER ÇEŞİTLİ KONUŞMALAR'a PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

